

Sluňákov

Centrum ekologických aktivit města Olomouce, o.p.s.
Skrbeňská 70, 783 35 Horka nad Moravou
tel.: 585 378 345
www.slunakov.cz

Respekt, 18. dubna 2011

Co tu po nás zbude

Z gotiky máme Karlův most a z funkcionalismu vilu Tugendhat. Co po sobě zanechá přelom tisíciletí? Nejlepší česká stavba roku dostává už od začátku devadesátých let cenu Grand Prix Obce architektů. Má ji třeba bazén, dvě knihovny, neoblíbené bytovky a sběrna surovin.

Architektura je jako moje milénka," říká Miloslav Klimeš. Je to celkem trefné přirovnání. Do Horního Maršova, kde žije, se jí snaží přitáhnout, kdykoli to jde. Má s tím ovšem povětšinou hlavně problémy. Aby se v městečku stavělo podle návrhů kvalitních architektů, se snažil jako místostarosta, člen stavební komise i jako majitel stavební firmy. Pomohl prosadit, aby škola dostala novou architektonickou tvář trochu odkazující na solidní školy první republiky. Městečko má také kvalitní územní plán a zamezilo stavění apartmánových domů, které zamořily většinu okolních krkonošských středisek. Byl to on, kdo navrhl majitelce poštovny na Sněžce, aby místo obyčejné chaty postavila něco originálnějšího. Teď na nejvyšším vrcholku Česka stojí experimentální dům ze skla a dřeva. Do Horního Maršova také putovala v roce 1994 cena Obce architektů za dřevěnou stavbičku – sběrnou starého papíru.

Pán s knírem v hostinci Kneifel na náměstí nad tím ještě dneska nevěřicně kroutí hlavou. Stejně jako nad novou poštovnou. "Všichni nosiči, co tahali náklady na Sněžku, se obracejí v hrobě," říká pán a hlava se mu nepřestává nesouhlasně otáčet.

Současné architektury se lidé děsí, a to nejen v Horním Maršově. Přitom když se povede, může to být ozdoba, zážitek, nová kvalita v místě. Na druhou stranu, nepovede se vždycky. Čím větší experiment, tím je pravděpodobnější, že přijdou provozní problémy, které budou své uživatele různě zkoušet. Jak tedy spolu žijí lidé a nová architektura na různých místech v Česku? Objeli jsme několik z nejlepších českých staveb, které v minulosti dostali Grand Prix. Někde si je lidé oblíbili, jinde pokračuje válka.

..... Slunce nad Sluňákovem

Je ráno. Francouzským oknem dopadá slunce, osvětluje dřevěné stěny a podlahu pokoje rozměru kajuty. Stačí udělat tři kroky a člověk projde oknem na palouk. Když je slunce moc, zatáhnou se rolety, takže dům vypadá jako orientální bazar ověšený koberci. To ale jen z jihu, ze severu je to kopec, porostlý travou, na který se dá vylézt. Popsat se to vlastně moc nedá, je to zážitek z kategorie překvapivých. Tak vypadá ekologické středisko Sluňákov v Horce hned u Olomouce.

Pořádají tady různé ekologické programy, hlavně pro školy, a tak tady teď pobíhají šestáci, učí se, co je solární kolektor a co je ekologický dům, a taky, že nemusí být ošklivý. Ekologická architektura je totiž stále spíš protimluv a Nízkoenergetické domy bývají nezajímavé. V Horce to tak není, i jury Grand Prix ocenila, že se ohledy k prostředí "neprojevíly na kvalitě architektonického designu". Stačil zase jeden, člověk, který má architekturu rád, v tomto případě ředitel ekologického centra Michal Bartoš. Přesvědčil město Olomouc, aby uspořádali architektonickou soutěž. Realizoval se tu nejlepší z 20 návrhů. Povedlo se také získat dotaci ministerstva životního prostředí, takže s cenou 80 milionů si tahle ekostavba mohla leccos dovolit. Architekti, školáci i ekologové jsou spokojeni, výhrady jsou spíš menší. Týkají se hlavně provozu ekologických technologií, které jsou dost složité na ovládání a vysušují vzduch. Takže více méně architektonický happy end.

Co se tedy dá z osudu oceněných staveb vyvodit obecného? Nepovedly se bez výhrad, ale i po letech většinou neztratily na zajímavosti. Každou z nich se česká architektura posunula přes další metu. A také dokazují, že je rozdíl mezi developerskou bytovkou, barevnou jako papoušek, a skutečně krásným domem.

Sluňákov

Centrum ekologických aktivit města Olomouce, o.p.s.
Skrbeňská 70, 783 35 Horka nad Moravou
tel.: 585 378 345
www.slunakov.cz

Respekt, 18. dubna 2011

Za vývojem se ohlíží teoretik Zdeněk Lukeš: "Celkově se kvalita staveb zvýšila, což je patrné zejména na provedení a detailech," říká.

Možná by se ale čeští architekti mohli trochu uvolnit, přetrvává až křečovitá strohost. Zdeněk Lukeš k tomu uvádí: "Co mě trochu mrzí, je fakt, že naši architektonické scéně dominuje jediný styl, který bych mohl charakterizovat jako ‚nová věcnost‘ nebo minimalismus. Chybí zcela opačný pól, jaký dnes ve světě představuje organická architektura." I to se však postupně mění hlavně díky mladým architektům, kteří experimentují mnoha směry. V Praze na začátku dubna zasedala porota dalšího ročníku: "To, co jsme viděli, je prostě globální současná architektura," myslí si Čang Kche, člen letošní poroty, který dorazil z Pekingu, "a velmi dobrá." Výsledky dalšího ročníku budou známé 10. května. (Karolína Vránková)

oceněné stavby:

1993 (uděleno 1994) – Smetana, Louda, Kulík, Stýblo (Anima-Tech):

Divadlo Spirála – Laterna Animata v Praze

1994 (uděleno 1995) – Roman Koucký architektonická kancelář:

Sběrna surovin s čistírnou odpadních vod v Horním Maršově

1995 (uděleno 1996) – AP Atelier (Josef Pleskot):

Rekonstrukce a dostavba radnice v Běnešově

1996 (uděleno 1997) – Rudiš-Rudiš architektonická kancelář:

Rekonstrukce a dostavba pavilonu G v areálu BVV v Brně

1997 – tento ročník neexistuje; do roku 1997 se ceny udělovaly za předcházející rok, od roku 1998 se udělují za aktuální rok

1998 – Ateliér Lábus: Dům pečovatelské služby v Českém Krumlově

1999 – Ivan Kroupa architects: Interiér minimálního domku v Mukařově

2000 – Roman Koucký architektonická kancelář: Rekonstrukce Fárova domu ve Slavonicích

2001 – Archteam: Startovní domy v Rudníku

2002 – KUBA & PILAŘ architekti: Knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně

2003 – Ateliér Lábus: Rekonstrukce paláce Langhans v Praze

2004 – Stanislav Pícek: Křivoklátský letohrádek v lese u Dolního Bezděkova

2005 – DRNH: Rekonstrukce a dostavba rekreačně sportovního areálu Kraví hora v Brně

2006 – Ateliér ANTA: Bytový dům v ulici Na Okraji v Praze

2007 – Projektil Architekti: Centrum ekologických aktivit města Olomouce – Sluňákov

2008 – AP atelier (Josef Pleskot): Nové ústředí ČSOB v Praze-Radlicích

2009 – KUBA & PILAŘ architekti: Fakulta chemicko-technologická a Tělovýchovná, zařízení Univerzity Pardubice

2010 – Projektil Architekti: Národní technická knihovna v Praze